

BASLAWISH KLASLARDA OQITIWDA JAÑA PEDAGOGIKALIQ TEXNOLOGIYALARDAN PAYDALANIW

Gúljahan Reymova

Nókis rayonı 2 - sanlı mektep oqıtılıwshısı

Eldesova Aygerim

Nókis rayonı 2- sanlı mektep oqıtılıwshısı

ANNOTATCIYA

Maqalada baslawish klaslarda oqıtılıwdıń jaňa texnologiyalari, bilim beriwdiń rawajjandırıw jolları haqqında sóz etiledi.

Tayanish túsinikler : texnologiya, pedagogikalıq texnika , isskustvo.

Bilimlendiriliw haqqında Nızam hám kadrlar tayarlawdıń milliy baǵdarlamasında házirgi zaman miynet bazarı jáne básekilik ortalığında xızmet isley alatuǵın milliy kadrlardı jetilistiriw baslı waziyipa etip qoyılǵan. Bul waziyapanı turmısqa tabıslı asırıw ushin milliy tálim tárbiya processine túpkilikli ózgeris jasawdı hám jaňa pedagogikalıq texnologiyani engiziwdi talap etedi. Sebebi jaňa zaman talabına say hám kadrlar tayarlawdıń milliy modeline ılayıq jaňa milliy kadrlardı buringı pedagogikalıq texnologiya menen tayarlaw múmkin emesligi búgingi kúni hámmäge belgili.

Sol sebepli búgingi kúnde oqıtılıwshılardan ásirese, baslawish klass oqıtılıwshılarına, sabaq ótiw barısında jaňa pedagogikalıq texnologiyalardan paydalaniп sabaq ótiwi talap etilmekte. Al, texnologiya sózine toqtalatuǵın bolsaq, «Texnologiya» sózi basqa tillerge grek tilinen kirgen bolıp, bizińshe “iskusstvo, sheberlik, kásip óner haqqında ilim” degen mánisti ańlatadı. «Texnologiya» túsinigi jaqın jıllarǵa shekem tek óndiriske baylanıslı «óndiris texnologiyası» dep qollanılıp kelindi. Óndiris processlerin ótkeriwdiń usılları menen quralları haqqındaǵı bilimler jiyındısı óndiris texnologiyası dep ataladı. Soǵan baylanıslı ıssıxanada tamshılap suwǵarıp kartoshka egiwdiń Izrail texnologiyası, paxtanı plenka astında kógeriwdiń Andijan texnologiyası degen atamalar kelip shıqtı.

Pedagogikaǵa «pedagogikalıq texnika» hám «pedagogikalıq texnologiya» túsinikleri kirip keldi. Dáslepki waqıtları «pedagogikalıq texnika»nı oqıwshılarǵa pedagogikalıq tásir jasawda zárür bolǵan eplilik hám kónlikpeler jiyındısı, al «pedagogikalıq texnologiya»nı tálim tárbiya islerin ótkeriwdé qollanılatuǵın usıllar, metodlar hám qurallar jiyındısı dep túsiniledi. Sonnan beri «pedagogikalıq texnologiya» túsiniginiń mánisi keńeydi, mazmuni baydı hám qatar quramlı bilimleri

qáliplesti. Ilimpazlar pedagogikalıq texnologiya ataması hám sol taraw boyınsha sabaqlıqlar AQSH da XX ásirdiń 50-jıllarında payda bolǵanlıǵı haqqında aytıp ótedi. [1:8-b]

Házirgi waqıtta dúnya júzi pedagogikasında túrli - túrli pedagogikalıq texnologiyalar qollanılmaqtı. Máselen, oqıwshını, talabani, qánigeni adamzat jámáati tárepinen toplanılǵan bilim, tájiriýbe menen qurallandırıw hám olardı óziniń keleshektegi xızmetinde qollawǵa úyretiwdi maqset etetuǵın kognitivlik pedagogikalıq texnologiya. Lekciya, seminar, laboratoriyalıq hám ámeliy sabaqlardı mashqalalı bayan etiw, izlepaptırıw hám izertlew metodların qollanıw arqalı oqıtıwdı kózde tutatuǵın evristikaliq pedagogikalıq texnologiya. Dóretiwshilik oylaw menen dóretiwshilik uqıplılıq, ózbetinshe erkin pikirlewdi rawajlandırıw hám qáliplestiriwge qaratılǵan kreativlik pedagogikalıq texnologiya. Dóretiwshilik (kreativlik) pedagogikalıq texnologiyada oqıwshını, talabani oqıtıw oqıw dóretiwshilik xızmet negizinde alıp barıladı. Talabalardı tańlawda, olardıń bilimi hám uqıplılığı tiykarǵı ólshem etip alındı, ózlestirgen bilimlerdi teksergende reyting dárejesine qaraladı. Oqıw biliw hám oqıw dóretiwshilik xızmet negizinde qurılǵan integrallıq pedagogikalıq texnologiya t.b.

Pedagogikalıq texnologiyalardı tańlaw hám qollaw bilimlendırıw túrleri menen basqıshlarına, qánige modeli menen oqıwshılar jámáátiniń ózgesheliklerine, pán menen ótiletuǵın temanıń maqseti, wazıypaları hám mazmunına baylanıslı boladı.

Hár bir pedagogikalıq texnologiyaniń ózine tán ózgesheligi bolıwı menen bir qatarda olardıń dúzilislerinde, quramlı bólimlerinde, qollanıw sisteminde ulıwma uqsaslıqlar bar. Olarǵa mınalar kiredi, talabanǵa talap, tárbıyalanıwshı modeli, pitiriwshi modeli, oqıtıw sistemi, pedagog modeli, keri baylanıs sistemi, tekseriwsistemi, pitkeriwshini attestaciyalaw sistemi, diagnostika sistemi, tálim tárbıya jumısların texnologikalıq jaqtan táminlew sistemi t.b.

Usı joqarıda aytılǵanlarǵa negizlenip pedagogikalıq texnologiyaǵa minanday táriyp beriw mümkin.

Pedagogikalıq texnologiya oǵada quramalı process. Onı jaratıw, qollanıw, jetilistiriw úlken dóretiwshilik miyneti, óz ústinde úzliksiz islewdi, bárqulla úyreniw menen izleniwdi talap etedi. Pedagogikalıq texnologiyalar boyınsha birqansha ilimpazlarımız ózleriniń bahali pikirlerin bildirip ótken. Máselen;

Pedagogikalıq texnologiya – aldınnan joybarlastırılgan oqıw – tájiriýbe processin ámeliyatqa sistemali hám izbe – izlikte usınıw. - degen pikirdi aytıp ótedi. (V.P.Bespalko) [2:17-b]

Jańa pedagogikalıq texnologiyani ózlestiriw aldińǵı pedagogikalıq tájiriýbelerdi, innovaciyalardı úyreniwden, olardı ilimiý metodikalıq tärepten tallap hám ulıwmalastırıp juwmaq shıǵarıp ámelde qollanıwdan baslanadı. Al onı qollanıwda

pedagogikalıq texnologiyadan paydalaniw tálım tárbiya isleriniň sapasın jaqsılaydı, nátiyjesin asıradı. Tálım tárbiya dóretiwshilik xızmet bolǵanlıqtan pedagogikalıq texnologiyani jaratiwda ilimiý dóretiwshilik penen ámeliy dóretiwshilik ekewi birdey júdá áhmiyetli boladı.

Joqarında bayan etilgen talaplar tiykarında jaratılǵan pedagogikalıq texnologiya sınawdan ótkeriledi hám tolıqtırıladı, lazım dep tabılsa ózgerisler kiritilip jáne de jetilistiriledi.

ÁDEBIYATLAR

1. N.H.Avliyakulov, N.N.Musaeva. Pedagogik texnologiya. O'quv qo'llanma Tafakkur bo'stoni:.Toshkent 2012-yil 8-b, 12-b